

імовірно можуть ними бути» (с.15). Отже, всі інші зображення мають характер схожих або не схожих, достовірних або уявних зображень гетьмана протягом ХІХ – ХХІ ст. Каталог цих творів дає можливість кожному, хто цікавиться постаттю гетьмана, отримати інформацію про той чи інший вид зображення із зазначенням джерел на основі яких воно створювалось. Легкість сприйняття матеріалу, його логічність та послідовність, а також не завантаженість складними мистецтвознавчими характеристиками, порівняннями, робить видання доступним не лише для фахівців, але й для звичайного читача. А він як показує досвід, від учня та студента до важливого чиновника із задоволенням міркує про поста відомого гетьмана, кожен зі своїми оцінками та аргументами. В такому випадку необхідність тиражування реального портрету Івана Мазепи вельми необхідна.

В той самий час, зауважимо на необхідність визначення особливостей у зображенні постаті Івана Мазепи в різні періоди – ХVІІІ, ХІХ, ХХ та ХХІ ст., і по можливості з'ясування причин і бажання зображати гетьмана саме у тому чи іншому вигляді у цих періодах.

Запропоноване дослідження не знімає усіх дослідницьких питань в проблемі іконографії Івана Мазепи, а лише піднімає його на новий якісний етап дискусії. Не виникає сумнівів, що воно викликати інтерес у науковців і матиме практичне застосування. Хочеться побажати пані Ользі Ковалевській нових творчих звершень і наукових праць.

Olena Bachynska

«The man with the charm, political mind and the skill of risking....»

[Reference: Kovalevska O. The Iconography of Ivan Mazepa: the illustrated catalog of works of XX - XXI century. – K.: Tempora, 2013. – 420 p.; il.]

Елена Бачинская

«Мужчина с шармом, государственным умом и умением рисковать»

[Рец. на: Ковалевська О. Іконографія Івана Мазепи: ілюстрований каталог творів ХХ – початку ХХІ ст. – К.: Темпора, 2013. - 420 с.; іл.]»

УДК 94(477)

Олег Мельник

**ПЕРША ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ
«КОЧУБІЇВ - ХАДЖИБЕЙ - ОДЕСА»**

28-29 травня 2015 р. в Одесі на базі Одеського національного політехнічного університету пройшла Перша Всеукраїнська наукова конференція «Кочубіїв - Хаджибей - Одеса», присвячена 600-річчю міста. Організатором конференції виступила кафедра історії та етнографії України

Одеського національного політехнічного університету (завідувач - доктор історичних наук, професор Григорій Гончарук).

Питання заснування міста на території сучасної Одеси, привертало увагу багатьох дослідників від XIX ст. одеські історики професори Пиаип Брун, Олексій Маркевич, Володимир Яковлев, Василь Надлер та ін. звертали увагу на першу письмову згадку 1415 р. про Кочубіїв, який пізніше називали Качибеем та Хаджибеем. На початку 1795 р. це місто було перейменовано на Одесу. Зазначена згадка мала місце в «Історії Польщі» Яна Длугоша та пов'язана з відправленням польським королем Владиславом Ягайлом допомоги зерном Константинополю зі «свого королівського порту Кочубіїв». 1994 р. одеський історик Олександр Болдирев опублікував книгу «Одесі - 600», де обґрунтував необхідність перенесення офіційної дати заснування Одеси на 1415 р.²⁸⁸.

Цього року, коли виповнилося рівно 600 років від зазначеної згадки більше 50 дослідників взяли участь у науковій конференції з цього приводу²⁸⁹. В матеріалах конференції вміщено публікацію члена-кореспондента НАН України Олександра Реєнта Співпраця вчених Одеси та Інституту історії України²⁹⁰ та публікації одеських вчених: від провідних дослідників з історії, археології та етнології (Олени Бачинської, Григорія Гончарука, Тараса Гончарука, Віктора Савченка, Олександра Музичка, Ігоря Сапожнікова, Андрія Шабашова та ін.) до перспективних дослідників-початківців (Олександра Степанченка, Ксенії Сорочіної, Оксани Амеліної, Вікторії Паламарчук та ін.).

На пленарному засіданні, що відбулося 29 травня 2015 р., були присутні не лише вчені, але й представники громадськості (зокрема, громадської організації «Одесі - 600», одеської Спілки письменників), відомі одеські поети та письменники, журналісти.

О. Степанченко в своєму виступі пов'язав першу писемну згадку про Кочубіїв (Одесу) з ідеєю укладення церковної унії, якою тоді переймалися правителі Польщі та Литви Владислав Ягайло та Вітовт. О. Степанченко також визначив точну дату першої письмової згадки про Кочубіїв - 19 червня 1415 р.²⁹¹.

²⁸⁸ Болдирев О.В. Одесі - 600. - Одеса, 1994. - 54 с.

²⁸⁹ Кочубіїв - Хаджибей - Одеса: матеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 600-річчю міста, 28-29 травня 2015р./ Редкол.: Г.І. Гончарук (гол.ред.); М.С.Кучерук (відп. Секр.); Т.Г. Гончарук [та ін.] - Одеса: Політехперіодика, 2015. - 174 с.

²⁹⁰ Реєнт О.П. Співпраця вчених Одеси та Інституту історії України НАН// Кочубіїв — Хаджибей - Одеса: матеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 600-річчю міста, 28-29 травня 2015р./ Редкол.: Г.І. Гончарук (гол.ред.); М.С.Кучерук (відп. Секр.); Т.Г. Гончарук [та ін.] - Одеса: Політехперіодика, 2015. - С.9 - 11.

²⁹¹ Степанченко О. Є. Про визначення точної дати першої літописної згадки про Одесу 1415 р. \ \ Кочубіїв — Хаджибей — Одеса: матеріали Першої Всеукраїнської наукової

Виступ І. Сапожнікова викликав дискусію з приводу можливого місця розташування турецької фортеці Хаджибей у XVIII ст., в якій взяв участь дослідник історії фортифікації XV-XVIII ст. Андрій Красножон²⁹². Доповідь Т. Гончарука про будівлі Хаджибея (Одеси) 1760- 1780-х рр. стала своєрідною екскурсією по османській Одесі та викликала жвавий інтерес присутніх²⁹³.

Керівник управління культури і туризму, національностей та релігій Одеської обласної державної адміністрації Надія Яшан розповіла про заходи, що плануються обласною адміністрацією та міською владою, щодо відзначення 600-річчя з часу першої згадки про населений пункт - попередник Одеси.

Учасники конференції затвердили рекомендації до місцевої влади щодо необхідності відзначення 600-річчя першої писемної згадки про Кочубіїв (Одесу) та прийняли рішення проводити на базі Одеського національного політехнічного університету наукові конференції «Кочубіїв - Хаджибей - Одеса» щорічно.

Oleg Melnik

The First Ukrainian scientific conference «KOCHUBIIV – KHADZHYBEI – ODESA»

The First Ukrainian scientific conference «Kochubiiiv, Khadzhybei, Odesa» devoted to 600-th anniversary of the took place on the base of Odessa national polytechnic university on the 28-29-th of May 2015. The Odesa national polytechnic university` department of history and ethnography of Ukraine (the holder of chair – D.Sc.; Prof. Hryhorii Honcharuk) was its organizer.

Олег Мельник

***Перша Всеукраїнська наукова конференція
«КОЧУБІЇВ - ХАДЖИБЕЙ - ОДЕСА»***

конференції, присвяченої 600-річчю міста, 28-29 травня 2015р./ Редкол.: Г.І. Гончарук (гол.ред.); М.С.Кучерук (відп. Секр.); Т.Г. Гончарук [та ін.] – Одеса: Політехперіодика, 2015. – С. 137-141.

²⁹² Див.: Сапожніков І.В. Андре-Жозеф де Лафїт-Клаве в Хаджибеї у 1784 році \\ Кочубіїв — Хаджибей — Одеса: матеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 600-річчю міста, 28-29 травня 2015р./ Редкол.: Г.І. Гончарук (гол.ред.); М.С.Кучерук (відп. Секр.); Т.Г. Гончарук [та ін.] – Одеса: Політехперіодика, 2015. – С. 123 – 128; Красножон А.В. До питання про датування Хаджибейського замку \\ Кочубіїв – Хаджибей – Одеса: матеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 600-річчю міста, 28-29 травня 2015р./ Редкол.: Г.І. Гончарук (гол.ред.); М.С.Кучерук (відп. Секр.); Т.Г. Гончарук [та ін.] – Одеса: Політехперіодика, 2015. – С. 73-76.

²⁹³ Гончарук Т.Г. Будівлі османського Хаджитбею(Одеси) 1760-80-х рр.: за матеріалами опублікованих джерел\\ Кочубіїв – Хаджибей – Одеса: матеріали Першої Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 600-річчю міста, 28-29 травня 2015р./ Редкол.: Г.І. Гончарук (гол.ред.); М.С.Кучерук (відп. Секр.); Т.Г. Гончарук [та ін.] – Одеса: Політехперіодика, 2015. – С. 28 – 35.

28-29 травня 2015 року в Одесі на базі Одеського національного політехнічного університету пройшла Перша всеукраїнська наукова конференція «Кочубіїв - Хаджибей - Одеса», присвячена 600-річчю міста. Організатором конференції виступає кафедра історії та етнографії України Одеського національного політехнічного університету (завідувач – доктор історичних наук, професор Григорій Гончарук).

УДК 94(477)«Слабченко»

Тарас Гончарук

ВІШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТІ ВИДАТНОГО ІСТОРИКА- КОЗАКОЗНАВЦЯ МИХАЙЛА СЛАБЧЕНКА

Постать видатного одесита, академіка Михайла Єлисейовича Слабченка (1882 – 1952 рр.) широко відома дослідникам минулого в Україні та поза її межами. Слід згадати, що в доробку цього вченого були й козакознавчі праці, зокрема, фундаментальні дослідження з юридичної та соціально-економічної історії Гетьманщини та Запорозької Січі (серед них монографії та статті: «Малорусского полк в административном отношении: Историко-юридический очерк» 1909 р.; «Малорусского полк в административном отношении: Историко-юридический очерк» 1909; «Диариуш Генеральной Войсковой Канцелярии» 1913 р.; «Ще до історії устрою Гетьманщини XVII – XVIII ст.» 1913 р.; «Организация хозяйства Украины: От Хмельнищины до мировой войны» в чотирьох томах 1922 – 1925 рр.; «Чи була в Гетьманщини своя монета» 1926 р.; «Соціально-правова організація Січі Запорозької» 1927 р.; «Тарас Трясило» 1927 р.; «Запорозькі печатки XVIII ст.» 1928 р.; «Паланкова організація Запорозьких Вольностей» 1929 р. та ін.²⁹⁴).

На жаль не можна сказати, щоб ім'я видатного земляка було увічнено в Одесі належним чином. В місті немає вулиці М. Слабченка, згадано його прізвище хіба що на скромній меморіальній дошці серед інших діячів одеської «Просвіти» 1905 – 1909 рр. (вул. Софіївська №30). Таку неувагу з боку влади певною мірою компенсують дії одеської університетської інтелігенції. Ще 1995 р. в Одесі було проведено наукову конференцію та випущено збірку статей «Академік Михайло Єлисейович Слабченко: наукова спадщина і життєвий шлях»²⁹⁵, від 2014 р. запроваджено стипендію імені М. Слабченка для студентів ОНУ імені І.І. Мечникова спеціалізації «Історія України» (стипендію за цей час отримували О. Лаврі, О. Перевертаний та М. Сапатінський).

²⁹⁴ Див: Опис прижиттєвих публікацій М.Є. Слабченка. Матеріали до бібліографічного покажчика. Упорядник Г. Д. Зленко // Академік Михайло Єлисейович Слабченко: наукова спадщина і життєвий шлях. Збірник статей. – Одеса, 1995. – С. 85 – 99.

²⁹⁵ Академік Михайло Єлисейович Слабченко: наукова спадщина і життєвий шлях. Збірник статей. – Одеса, 1995. – 126 с.